

BESZÉLGETÉS ANDRASEV NADJÁVAL

Rovarok és hajszálak

HERCZEG ZSÓFI

VOYEURIZMUS, MEZTELEN NŐK, GYÚJTÖGETŐ SZENVEDÉLY, PAJZÁN NYALINTÁSOK, ZÖLD NÖVÉNYEK ÉS APRÓ ÁLLATOK – ANDRASEV NADJA VÉDJEGYEI.

Andrasev Nadjára 2016-ban figyelt fel a közönség, amikor huncut című MOME diplomafilmjét, *A nyalintás* neszét beavogatták a cannes-i filmfesztivál Cinéfondation programjába, majd megosztott harmadik díjat is nyert. Azóta elkészítette elsőfilmjét, az intim hangvétellű *Szimbiózist*, melyben egy megcsalt nő kutat férje szeretői után. A film fesztiválkörútját eléggé nehezítette a járvány, de még így is számos, köztük Oscar-kvalifikáló díjjal jutalmazták szerte a világon. Az elmúlt évről kérdeztük a rendezőt.

• *Hogyan telt a tavalyi év?*

Március elején kezdtem dolgozni produkciós koordinátorként a *Műanyag égboltn*ban, nem sokkal utána tört ki a járvány. Ez a belerázódási időszak kicsit feszült volt amiatt, hogy otthonról dolgoztunk. Úgy éreztem, mintha az asztalnál ülve forgatnánk egy filmet. Viszont az könnyített a helyzeten, hogy sokfelé kellene megfelelni, de a járvány miatt egyszerűsödött az élet. Leszűkültek az opciók és ez a karanténban néha megnyugtató is tud lenni. Ezen kívül 2020-ban a *Szimbiózist* fesztiváloztattam volna. Úgy volt, hogy megyek Amerikába, az SXSW és a GLAS fesztiválra, de lemondták őket. Két filmes eseményen voltam végül a pandémia alatt: a spanyolországi Animakom-on és a zágrábi Animafest-en, utóbbin Bucsi Rékával.

• *A rövidfilmes szcénát hogy érintette a járvány?*

A fesztiválok és a forgalmazók próbálták felvenni a lépést az új helyzettel és olyan élményhez juttatni a rendezőket, hogy kárpótolják őket. Persze mások problémáihoz képest ez semmiség, de az kicsit elszomorít, hogy alig nézték nagyvászonon a *Szim-*

biózist. Teljesen más élmény otthon, vacsora közben berakni egy filmet, rossz hanggal és minőségben, mint nézőkkel együtt nagyvászonon látni, és ezt utólag már nem lehet pótolni. A fesztiválok új filmeket vetítenek, ezért ami korábban már online versenyben szerepelt, az nem nagyon lesz látható moziban. Egy élő fesztiválon az is szuper dolog, hogy jön visszajelzés, mert különben olyan, mintha a kútba dobálnád a munkádat és senki sem reagálna semmit. A *Szimbiózist* a helyzet miatt végül mi elég hamar elérhetővé tettük online is.

• *Hogyan kezd az ember egy ilyen intim, személyes filmhez, amit majd idegenek is látni fognak?*

Ez egy nehéz feladat. Amikor először eszembe jutott az alapötlet, vicces volt eljátszani a gondolattal, de úgy éreztem nem érdekelné senkit egy nő párkapcsolati szenvedése, főleg, ha érezhető, hogy személyes történet. Akkor még sokkal ironikusabb, sötétebb verzió volt a fejemben. A diplomaévben Bánóczki Tibor volt a konzulensem, aki egyik alkalommal meghallgatta a különböző filinterveimet, és azt mondta rá, hogy szerinte izgalmas téma. Ez nagyon nagy löketet adott később, és megnyugtató, hogy nem kell tartani attól, ha egy film vállaltan személyes ihletettséggel.

Fontos volt, hogy bevonjam dramaturgként Domonyi Ritát, aki végül társszereplői kreditet kapott. Nagyon sokat segít egy külső szemzőg egy olyan történetnél, amit az ember részben átélt. Így van valaki, aki kívülről is meg tudja mondani, hogy mi az, amihez azért rágaskodom, mert megtörtént, és mi az, ami érdekelheti a közönséget. Csakó Judit vágó is sokat segített ebben.

• *Idegenektől milyen visszajelzéseket kaptál?*

Aki személyesen keres meg, főleg pozitív visszajelzést ad, ebből pedig nem tudok sokat leszűrni. Hasonlóan szelektált közönség az, akik fesztiválokon látják. Tehát a fesztiválsikerek nem mindig tükrözik, hogy általában hogyan reagálnak a nézők. Vannak, akik utálják a filmet, online is érkeztek gyűlölködő kommentek. Arra kifejezetten büszke vagyok, ha olyanok akadnak ki rajta, akik mesekönyveket is betiltatnának. De a filmes közönségtől kapott vélemények alapján megnyugodtam, hogy nők és férfiak egyaránt át tudják érezni a történetet. Egyáltalán nem női filmnek szántam, ezért ennek nagyon örülök. Az is izgalmas, hogy sok fiatalnak tetszik. Angers-ben teltházas vetítés volt több ezer nézővel, köztük rengeteg gimnazistával. Éreztem, hogy a film közben elkezdtek feszengeni az emberek, hozzászólni és hangokat kiadni. Először azt hittem nem tetszik nekik, de a végére ováció tört ki és megnyertük a közönségdíjat is.

• *Személyes film, de van benne egy nagyon univerzális jelenség arról, ahogy a nők egymást sztalkolják.*

Abszolút, és férfiak is sztalkolnak. Azért van univerzális hatása a filmnek, mert majdnem mindenki találkozott a megcsalással vagy a féltékenységgel valamilyen formában. Nem annyira elvont, hogy ne lehessen átélni a főszereplő érzéseit, még ha extrém módon oldja is meg a helyzetét. Nyilván kicsit szimbolikus, ami a filmben történik.

• *A film végén megjelenő nők animációs kortársaid. Ez egy tabló, ők nemcsak női versenytársak, hanem animációs versenytársak, és alkotói szinten is háttérrel vannak rád?*

Amikor a karaktereken gondolkodtam, hosszan vívódtam, hogy milyenek legyenek a mellékszereplők. Volt olyan, akit nagyon szerettem volna megmutatni, mint az egyik szeretőt, de nem tudtam, mert túlságosan hasonlított a haja a főszereplőére. Vagy mert mindenki fehér, sötét hajú nő lett volna. A végén azért is forgattam animációs barátnőikkel, mert inspirálnak, és ha ők lennének a vetélytársaim, ugyanúgy tudnám őket kívülről csodálni, mint a filmben a nő. De ez egy kényelmi szempont is volt: nem akartam idegeneket castingolni és így sokkal többet jelent nekem ez a jelenetsor. Az is

fontos volt, hogy legyen köztük olyan, akit megkérhetek, hogy vetkőzzön le, vagy egy vibrátorral a kezében tegyen úgy, mintha pornót nézne. Szóval kellett egy nagy adag bizalom is.

• *Hogy alakult ki, hogy mi lesz rajzolt vagy fotó?*

Ez úgy alakult, ahogy fejlődött a film. Az elejétől kezdve éreztem, hogy izgalmas lenne videót és fotót is használni. Kopasz Milánnal sokat dolgoztunk stop motion filmekben a MOME-n, ezért adta magát, hogy ötvözzem a technikákat. Nem feltétlenül dramaturgiai pontossággal, hanem ahogy éppen jön, kicsit kísérletező szinten. Tudtam, hogy Milánt szeretném ezekre felkérni, mert biztos voltam benne, hogy szuper dolgok születnek majd belőle. Mivel a film egy kollázsról szól, a vegyes technika jól passzol ahhoz, hogy a nő mindenfélét gyűjt. A gyűjtésben nem csak tárgyak vannak, hanem érzékszervi dolgok is: hangok, szagok, tapintható szőr. A hajfotózástól félttem, hogy nem fog jól kinézni, de végül jól működik a filmben. Van, ami kicsit észrevehetetlen, például a repkedő rovarok, amiket rovarszakértő segítségével vettünk fel. Vagy az a jelenet, ahol a főszereplő nő parfümös üvegekből nevetéseket fúj ki. Ez annyira rövid snitt, hogy talán csak második nézésre esik le a nézőnek, mi az, amit lát és hall. Megterveztem

két parfümös üveget is, felvettünk megcsillanó üvegfelületeket, és végül Milán rakta össze őket. Izgalmas volt. De nem baj, hogy ez nem akasztja meg a nézőt, mert szerintem attól jó egy film, ha az érzések maradnak meg.

• *Nekem a szusi-punci volt tömény információ.*

A szusis jelenetsor inspirációja, hogy a főszereplő ízeletet is gyűjtsön. Kicsit perverz dolog valakinek a szemetében kutakodni. Eszünkbe jutott egy jelenet, ahogy a nő megszagol és megnyal egy kikukázott, félig megevett szusit és elképzeli, hogy szexuális játék résztvevője is lehetett az étel, amit talán a férfi testéről evett a szeretője. A szusiról már a másik nő puncijára asszociál, és így hasonlítja össze a sajátjával. Ez a legelső story boardban is benne volt. Sok részlet úgy maradt, ahogy először kitaláltuk, de volt, amit utólag variáltunk, hogy jól illeszkedjenek egymáshoz a jelenetek. Lukács Péter hangdizájnerrel fontosnak tartottuk, hogy a történet mellett legyen egy hang dramaturgia is, ami kivált egy fokozódó érzést a nézőben.

• *Honnan jön a rovar- és növényiszeregeted?*

Gyerekkoromból. Akkor még állatkerti gondozó szerettem volna lenni, Gerald Durrell könyveket olvastam, az *Amatőr természetbúvár* volt a kedvencem. Utána egy ideig

még gondolkoztam az etológia szakon. Végül máshol kötöttem ki, de az állatok szeretete megmaradt. Amikor valaki filmet készít, az élete is átalakul, főleg, ha hosszú ideig csinálja. Elkezdtem azokra a témákra figyelni, amik a filmben is hangsúlyosak és a kettő egymást erősítette. A *nyalintás* nesze előtt például nem volt ennyi növényem. Kicsit néha valóra is válnak ezek a filmek, amíg készülnek. Például az engem kukkoló macska, aki akkor jött be az életembe, amikor már javában gyártottam a diplomafilmet. Vigyáznom kell, hogy milyen témát választok, mert azt érzem, hogy sokszor újra átélem.

Az állatokkal úgy vagyok, hogy azok a legemlékezetesebb pillanatok számomra, amikor egy állattal találkozom. Onnantól, hogy a *Szimbiózist* elkezdtem, sok rovar betévedt a lakásba. Egyszer megmentettem egy lepkét a macskámtól, ráraktam egy növényemre a párkányon, ahol viszont ráugrott egy pók, így sajnos akaratomon kívül megöltem. Miközben a történetet írom, vagy a filmet készítem elő, gyűjtök dolgokat. Ebből is adódik, hogy a *Szimbiózis* miatt rengeteg rovarvideó készült, nőket fotóztam az utcán (néhányikról sok száz kép van a telefonomban), van emberi hajam és halott rovarok is a szekrényemben. Például egy óriási sáska, amit próbáltam életben tartani Franciaországban, de útközben meghalt, így hazahoztam egy dobozban a repülőn.

• *Van új filmterved?*

Igen, több is. Amit most a legfontosabbnak érzek, az a *Szimbiózishoz* kicsit hasonló, egy negyven körüli nőről és az anyaságról szól. De korábról is maradtak tervek, például Bodor Ádámtól találtam novellákat, ami összeáll egy sorozattá. Illusztrált novelláskötetként vagy képregényként is működne szerintem.

• *Ezt szívesen csinálnád?*

Szívesen kísérleteznék azazal, hogy tudnék-e illusztrációkat készíteni hozzá. De van családtörténeti tervem is *Röpülő picca* munkáimmal, illetve sok korábbi félbemaradt ötlet. Leginkább arra vágyom, hogy szabadon ötletelhessek egy új filmterven. •

Andrasev Nadja:
Szimbiózis

